

QURAN KƏRİMİN ƏSƏRİNDƏN QƏLİBİ ALLAHI ZİKR ETMƏYƏ HƏR ZAMAN DAVAM ETMƏLİ, QƏLBI ALLAHI XATIRLAMAQDAN QAFİL OLMAMALIDIR.

Səhər-axşam yalvararaq, qorxaraq, səni qaldırmadan ürəyində

Rəbbini yad et və qafildən olma!

Əraf surəsi, 7/205

Bu ayə Hz. Muhammədə (s.ə.s) xitabən Uca Allahı (c.c) səhər-axşam zikr etməyi, onu daim yad etməyi xatırlatma mahiyyəti daşıyır. Ayədə keçən “*zərrü*” ifadəsi yalvarma və yaxarma, Allaha itaət etmə, Ona xüşi içərisində yalvarma mənalarına, “*xifə n*”

ifadəsi isə “qorxaraq” mənasına gəlir. Ayənin davamında Rəbbini zikr etməklə qafillərdən olmaması üçün xəbərdarlıq edilir. Bu isə o mənaya gəlir ki, Hz. Muhammədin (s.ə.s) timsalında möminlər qəlbən Allahı zikr etməyə hər zaman davam etməli, qəlbi Allahı xatırlamaqdan qafil olmamalıdır.

Bu ayələrdə Uca Allahın üstünlüyü, böyüklüyü, gücü və qüvvəsi və bəndələrinin Onun qarşısındakı acizliyi ifadə edilmişdir. İnsanlara təkəbbür və qürura qapılmama, ilahi əmrlər qarşısında bu əmrləri mühakimə etmədən təslimiyyət göstərərək dua və bağışlanmağı diləmək əmr edilmişdir. Həmçinin başa düşülür ki, şeytana itaət edən qəlbi qatı insan Allaha “təzərrü” etməz və hər məqamda Allahın əmr və qadağalarını qoyulduğu məqsədindən uzaq izahatlar verərək təhrif etməyə çalışırlar. Belə bir insan və anlayışın islah olması isə uzun və məşəqqətli bir hadisədir.

Hz. Muhamməd (s.ə.s) daim “təzərrü” ilə dua etmiş və bunu ümmətinə tövsiyə etmişdir. Yağmur duasına çıxaraq təvazö və xüşi içərisində dua edib iki rükət namaz qıldığına dair müxtəlif qaynaqlarda rəvayətlər keçir. (bu Davud, İstisqa 1; Tirmizi, Cümə, 43; həmd ibn Hənbəl 1, 230,355)

İnsan varlığında ruh ilə bədənin çox qəribə bir əlaqəsi vardır ki, düşüncə ilə duyğu, vicdan ilə ağıl insanın ruhi varlığında bir vəhdət təşkil edir. Bu münasibətlərin zəminində və məhvərində şəxsiyyət formalaşması başlayır. Bu vəhdət Allahın birliyini tanımağa doğru açılan bir pəncərə mahiyyətindədir. Bu səbəbdəndir ki, ruhda meydana gələn bir təsir və bunun əlaməti özünü bədəndə də göstərir. Həmçinin bədəndə meydana gələn bir dəyişiklik və ya əlamət dərhal özünü ruh cəhətində də göstərir. Bəsit bir misal verilərsə, turş bir meyvə və yaxud qida təsəvvür edildikdə qeyri ixtiyari olaraq ağız sulanar, yaxud bir faciəvi hadisəni danışarkən baş ağrısı, həyəcan və s. insana hakim olar ki, bu da ruh-bədən arasındakı sıx bir əlaqənin olduğunu göstərir. Bu əlaqəni diqqətə alaraq demək mümkündür ki, insanın dil və qəlbinin zikrə vərdiş olması ruhən bir təsir meydana gətirir. Bu təsir sayəsində insan mənən ucalar və yüksək əxlaqi dəyərlər sferasında formalaşmasına zəmin yaradılar.

Allahüm c İna min z-zakirin, və la t c`aln min l-ğafilin! Amin

Allahım! Bizi Səni zikr edənlərdən eylə, qafillərdən eyləmə! Amin.